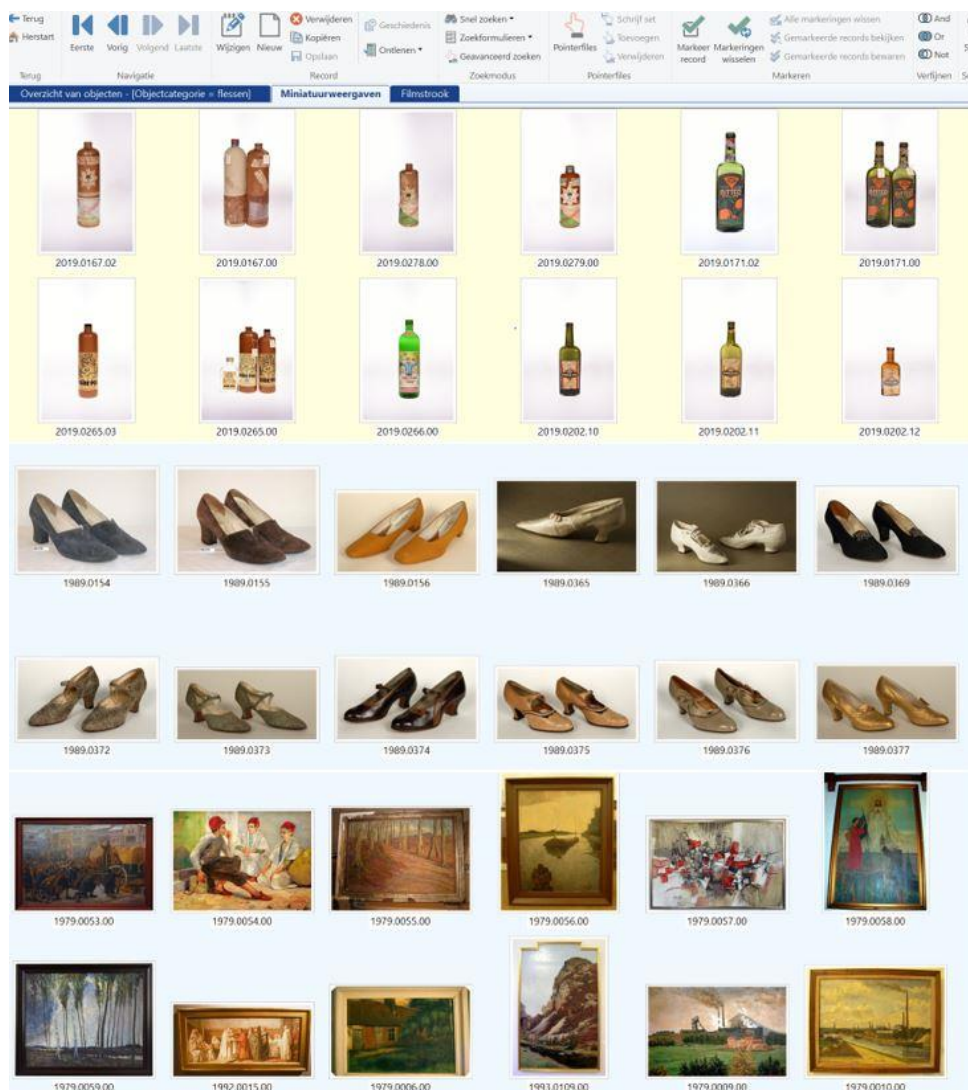

Eindverslag

‘Samen sterk. Op weg naar een geïntegreerde digitale ontsluiting van de collecties van de Musea Hasselt’

Juni 2019 – oktober 2020

Inge Huskens

inge.huskens@hasselt.be

Inhoud

Inleiding	2
Fasering van het project	3
Projectresultaten	4
Doelstelling 1: Het wegwerken van de achterstand in de collectieregistratie op basisniveau	4
Richtlijnen.....	4
Objectregistratie.....	6
Doelstelling 2: voorbereiding en realisatie van één database voor de Hasseltse Musea	11
Vorbereiding.....	11
Realisatie	15
Doelstelling 3: Het opbouwen van expertise en het ontwikkelen van een visie (policy) rond collectiegegevens als open data.	17
Auteursrechten.....	17
PID's in de vorm van URI's.....	17
Flexibele en brede inzetbaarheid world wide web	18
Plan van aanpak.....	18
Besluit	19
Colofon	20

Inleiding

Eind 2018 ontvingen de Hasseltse musea een positief advies voor de aangevraagde projectsubsidie 'Inhaalbeweging voor digitale collectieregistratie' van het departement Cultuur, Jeugd en Media van de Vlaamse Gemeenschap. Dankzij deze projectsubsidie en een bijkomende investering van de stad Hasselt was het mogelijk om vanaf juni 2019 een projectmedewerker aan te werven, aanvankelijk voor de duur van 1 jaar, om het instaproject 'Samen sterk. Op weg naar een geïntegreerde digitale ontsluiting van de collecties van de Musea Hasselt' uit te voeren. Hiermee hebben de drie stedelijke musea van Hasselt één overkoepeld streven voor ogen: een geïntegreerde digitale ontsluiting van de collecties van het Jenevermuseum, Modemuseum Hasselt en Het Stadsmus. Het initiatief wordt bijgevolg volwaardig gedragen door deze drie musea.

Om dit te kunnen realiseren werd er naar drie doelstellingen toe gewerkt, deze werden als volgt geformuleerd in de projectaanvraag:

1. Het wegwerken van de achterstand in de collectieregistratie op het niveau van basisregistratie.

In 2016-2018 maakte het Jenevermuseum deel uit van de tweede fase van RE-ORG Belgium georganiseerd door het KIK-IRPA in samenwerking met FARO. Het Jenevermuseum reorganiseerde hierbij twee depotruimtes met een stoffige en ongeordende collectie, maar deze ca. 2000 collectiestukken zijn nog niet geregistreerd. In het Modemuseum betreft het een achterstand in het verwerken van schenkingen van 2014 tot 2017. Dankzij dit project kan deze achterstand in één planmatige beweging worden weggewerkt en kan er in de komende jaren gebruik gemaakt worden van gestandaardiseerde registratierichtlijnen en ook effectief worden ingezet op de verdieping van registratie en ontsluiting.

2. Het evolueren naar één gemeenschappelijke database voor de collecties van Musea Hasselt.

Collectieregistratie is – ondanks een gezamenlijk depot – opgevat als een verantwoordelijkheid van elk museum afzonderlijk. Ieder museum werkt in een eigen applicatie van de database Adlib Museum Plus en er ontbreken gemeenschappelijke beschrijvingsregels en gecontroleerde thesauri en validatielijsten over de drie musea heen met alle gevolgen van dien. Vanaf 1 januari 2019 veranderde de interne collectiewerking: het team collectie werkt transversaal voor de drie musea in plaats van voor één museum. Gestandaardiseerd registreren en overkoepelde thesauri en lijsten, bij voorkeur in één gezamenlijke database, zijn onontbeerlijk voor een goed collectiemanagement en de goede werking van het collectieteam. Binnen dit project worden er gemeenschappelijke afspraken en procedures in verband met objectregistratie opgesteld en wordt de implementatie van één gemeenschappelijke database gerealiseerd.

3. Het opbouwen van expertise en het ontwikkelen van een visie (policy) rond het gebruik van collectiegegevens als open data.

Collectiedata als open data staat bij de Musea Hasselt nog in de kinderschoenen. Er is momenteel slechts een beperkte ervaring en kennis bij de drie musea. Met dit project willen we hieromtrent in de eerste plaats expertise opbouwen. De publicatie 'Aanbevelingen over open data in de cultuursector' en praktijkvoorbeelden uit de sector zijn het uitgangspunt om een rapport met aanbevelingen rond open data uit te stippelen waarmee het team collectie de komende jaren aan de slag kan.

Vanuit deze vooropgestelde doelstellingen geeft dit eindrapport een neerslag van het verloop van het project en worden de behaalde projectresultaten weergegeven.

Fasering van het project

De projectmedewerker werkte van juni tot en met december voltijds aan het project, vanaf januari 2020 schakelde ze over naar een halftijdse tewerkstelling. In volgend overzicht wordt in grote lijnen het verloop van de werkzaamheden geschetst.

Juni 2019

- Inwerken in Adlib en de verschillende deelcollecties
- Doornemen bestaande registratiehandleidingen en afspraken
- Research best practices digitale collectieregistratie

Juli – september 2019

- Op punt stellen van algemene, overkoepelende invoerrichtlijnen collectieregistratie
- Vergelijkende analyse drie Adlib-applicaties / research inzake één collectiedatabase
- Planning uit te voeren collectieregistratie
- Invoerprofiel deelcollectie flessen
- Basisregistratie deelcollectie flessen

Oktober – november 2019

- Invoerprofiel deelcollectie drinkglazen, labomateriaal en alcoholmeters
- Basisregistratie deelcollectie drinkglazen, labomateriaal, alcoholmeters en reclamevoorwerpen
- Richtlijnen digitalisering objecten

December 2019

- Plan van aanpak voor thesauri Modemuseum Hasselt
- Opstart fotograferen objecten

Januari – februari 2020

- Omvormen platte woordenlijst objectnaam Modemuseum Hasselt naar verrijkte thesaurus
- Opschoning objectcategorie Modemuseum Hasselt
- beslissing inzake één collectiedatabase
- Vervolg fotograferen objecten

Maart – april 2020

- Opschoning en verrijking thesauri materiaal en techniek Modemuseum Hasselt
- Opschoning koepel- en deelrecords Modemuseum Hasselt
- Testen DFUSE cleaner & reconciliator
- Research voor collectiedata als open data

Mei 2020

- Opschoning vrije velden in Adlib en aanvullen hiaten
- Voorbereiden samensmelting drie collectiedatabases
- Rapport inzake collectiedata als open data

Juni 2020

- Afronden thesauri materiaal en techniek Modemuseum Hasselt
- Tussentijdse rapportering subsidiedossier
- Start conversie naar ééngemaakte database

Juli – augustus 2020

- Opvolging en validering databaseconversie
- Invoerprofiel deelcollectie keramiek
- Publicatie invoerprofielen op CEST

September-oktober 2020

- Afronding fotograferen objecten en koppeling aan Adlib
- Oplevering ééngemaakte database
- Stroomlijning samengesmolten thesaurus objectnaam
- Eindverslag subsidiedossier

Projectresultaten

Doelstelling 1: Het wegwerken van de achterstand in de collectieregistratie op basisniveau

Richtlijnen

Vooraleer de objecten daadwerkelijk werden geregistreerd, is eerst de registratiepraktijk *an sich* onder de loep genomen: de verschillende aspecten van het registratieproces werden conform gesteld aan de algemene standaarden (Invulboek Objecten Cest-wiki) en praktijken (diverse registratierapporten CAG, spoorboekje digitalisering erfgoedcollecties, *best practices* Designmuseum Gent, MoMu Antwerpen,...) maar tegelijkertijd ook afgestemd op de huidige gang van zaken binnen de drie Hasseltse musea. De uiteindelijke keuzes heeft de projectmedewerker systematisch gedocumenteerd.

De eerste basisafspraken gaan over de digitalisering van de objecten en het beeldbeheer. Op basis van de aanbevolen 'quick wins' uit het eerste rapport van meemoo, zijn er basisregels voor de collectieafbeeldingen geformuleerd op vlak van bestandsformaat, bestandsgrootte, metadatering en resolutie. Ook de adviezen, die tijdens de collegagroepen van FARO ter sprake kwamen, zijn hierbij in overweging genomen (workshop technische metadata in beelden).

Ten tweede zijn er richtlijnen voor alle velden met betrekking tot de groep 'Objecten' in Adlib opgesteld. Dit resulteert in een lijvig moederdocument van meer dan 60 pagina's en dient vooral als een overkoepelend naslagwerk waarop de collectiemedewerkers steeds kunnen terugvallen. Ook wanneer er in de toekomst eventueel stagiaires en/of vrijwilligers meewerken aan collectieregistratie, biedt dit document houvast.

Daarnaast zijn er richtlijnen op maat van enkele belangrijke deelcollecties opgesteld, hierbij werden de fundamentele invoervelden en de kenmerkende terminologie (bijvoorbeeld over inhoudelijke trefwoorden voor beschrijvingen) vastgelegd. Per deelcollectie is er een profiel gemaakt waarin vaststaande gegevens (museum, collectie, objectnaam, enz.) worden benoemd zodat het registreren sneller verloopt en fouten worden beperkt. Enkel de variabele gegevens (inventarisnummer, afmetingen, titel, enz.) moeten dan nog handmatig ingevuld worden. Bij het Jenevermuseum betreft het profielen voor flessen, drinkglazen, labomateriaal en alcoholmeters, in overeenstemming met de te registreren objecten op de museumzolder. In het Modemuseum Hasselt gaat het over specifieke richtlijnen voor ondergoed en hoofddeksels. Hier waren reeds diverse, voorbereidende documenten voor aanwezig, deze zijn verder afgewerkt en in het gestandaardiseerde format gegoten. Voor Het Stadsmus is keramiek een belangrijke deelcollectie, bijgevolg is er in samenspraak met vzw Verzamelaars Unie Hasseltse Keramiek en op basis van hun document 'Visie collectieopbouw Hasseltse keramiek' uit 2019 een gedetailleerd beschrijvingsprofiel opgesteld.

Een fragment uit het invoerprofiel voor hoofddeksels

Tabblad	Veldnaam	opmerkingen	voorbeeld of standaardwaarde [standaardwaarde staat cursief]						
Identificatie	Beschrijving	<p>korte beschrijving van wat je ziet; hier ook kleur en materiaal en techniek vermelden, inhoudelijke informatie, let wel op: hou het specifiek toegepast voor het object! Dus geen biografische gegevens over de vervaardiger of algemene info over het type hoed</p> <p>hier ook opschriften en merken letterlijk overnemen tussen ' ', enkel NL indien in meerdere talen -; bij gebruik van data deze voluit schrijven</p>	<p>rand</p> <p>combinaties zijn mogelijk bij de beschrijving van de rand</p>	<p><i>omgeslagen rand</i></p> 	<p><i>deels omgeslagen rand</i></p> 	<p><i>aflopende rand</i></p> 	<p><i>brede rand</i></p> 	<p><i>smalle rand</i></p> 	<p><i>randloze hoed</i></p>
			<p>bol</p> <p>combinaties zijn mogelijk</p>	<p><i>vlakke bol</i></p> 	<p><i>ronde bol</i></p> 	<p><i>ingedeukte bol</i></p> 	<p><i>lage bol</i></p> 	<p><i>hoge bol</i></p> 	

Bovendien kwam uit de registratie naar voren dat er tot nu toe slordig werd om gegaan met de toepassing van koepel- en deelrecords, het was dus vereist om ook hier de nodige structuur in aan te brengen. Aan de hand van voorbeelden uit de eigen collecties zijn de definities voor sets, ensembles en gerelateerde objecten vastgelegd en ook zijn er specifieke voorschriften voorzien voor het registreren van gekoppelde records.

Een fragment uit het definitieschema voor sets, ensembles en gerelateerde objecten

DE OBJECTEN ZIJN SAMEN VERWORVEN (op hetzelfde moment van dezelfde verwervingsbron)		DE OBJECTEN ZIJN NIET SAMEN VERWORVEN	
<p>ENKELVOUDIG OBJECT</p> <p>Een object dat uit een onderdeel bestaat.</p> <p>bv. een bord</p>	<p>SET</p> <p>Een groep van erg gelijkaardige objecten met dezelfde objectnaam waarvan 1 zoals de afmetingen, kleur, materiaal, opschriften of merken, objectgeschiedenis of de toestand te veel verschilt om ze als bulk te registreren.</p>	<p>ENSEMBLE</p> <p>Het object is opgebouwd uit meerdere onderdelen die verschillen van elkaar dus een andere objectnaam hebben. De onderdelen hebben samen een betekenis als geheel, maar kunnen ook fysiek los van elkaar bestaan en hebben ook afzonderlijk een eigen betekenis en/of functie.</p>	<p>GERELATEERD OBJECT</p> <p>Meerdere objecten die met elkaar een artistiek verband hebben (ofwel identieke objecten ofwel sterk verwantschap), maar die niet als set of ensemble geregistreerd kunnen worden omdat ze niet samen zijn verworven</p>
<p>Het object uit meerdere onderdelen bestaat die niet afzonderlijk kunnen worden beschouwd of die afzonderlijk weinig betekenis of functie hebben, betekenis en functie zijn relevant als geheel.</p> <p>bv. een fles met schroefdoop</p> <p>opslagvat met deksel en kraan</p> <p>een weegschaal</p>	 <p>Bv. twee flessen met hetzelfde etiket, maar de ene heeft krimpfolie rond de hals en de andere heeft een stempel op het lijf.</p>	 <p>Bv. Pak dat bestaat uit hemd, jasje en broek</p>	<p>Zie voorbeelden set en ensemble MAAR dan NIET samen verworven</p>

De hoofdgebruiker van al deze documenten is in de eerste plaats het team collectie van de Hasseltse musea. Het zijn duurzame werkinstrumenten om de efficiëntie, accuraatheid en uniformiteit van de registratiepraktijk te vergroten. Tevens kunnen medewerkers van andere musea en erfgoedinstellingen de bovengenoemde profielen voor deelcollecties raadplegen via het Invalboek Objecten van de Cest-

wiki (zie: profielen). Niet alleen de uiteindelijke concrete resultaten zijn belangrijk, ook het afgelegde traject zien we als een leerschool voor het hele team collectie van de Hasseltse musea. Om gestandaardiseerde registratie als een gedeelde verantwoordelijkheid voor het team collectie te bewerkstelligen, organiseerde de projectmedewerker sessies 'richtlijnen in de praktijk' en staat digitale collectieregistratie nu permanent op de agenda van de teamvergaderingen. Daarnaast neemt de projectmedewerker ook de rol van databeheerder en centraal aanspreekpunt bij vragen m.b.t. objectregistratie op zich. Het is de bedoeling dat na het project deze verantwoordelijkheden binnen het team collectie worden verdeeld en dus verdergezet (zie ook punt: 'verankering op lange termijn').

Objectregistratie

Wat de werkelijke objectregistratie betreft, hierover werd er in de projectaanvraag de achterstallige registratie van schenkingen van het Modemuseum Hasselt en de objecten op zolder van het Jenevermuseum vooropgesteld. Omdat bij het Modemuseum Hasselt data-opschoning urgenter bleek, is deze ambitie bijgesteld: enkel de objecten van het Jenevermuseum worden binnen het kader van dit project geregistreerd. Met de reorganisatie van de museumzolder (project RE-ORG Belgium 2016-2018) werden circa 2.000 objecten geordend, waardoor planmatige registratie per deelcollectie aan de hand van de opgestelde profielen (zie hierboven) perfect mogelijk was. Gaandeweg heeft de projectmedewerker 1.283 objecten geregistreerd, waarvan 951 flessen, 97 glazen, 100 items labomateriaal, 103 densi-, thermo- of alcoholmeters en 32 reclamevoorwerpen.¹ Eveneens werden er door de stadsfotograaf en door een vrijwillige student conservatie-restauratie kwalitatieve foto's gemaakt van de voor- en achterzijde en van de belangrijkste details voor al deze objecten. Onthaalmedewerkers hielpen bij de koppeling van de juiste afbeeldingreferenties aan de objectrecords in Adlib. Omwille van een vertraagde Adlibconversie naar één applicatie (waardoor drie maanden niet meer ingevoerd kon worden in de Adlib-applicaties) kon de registratie van 48 kratten en 25 reclameborden niet meer worden afgewerkt. Wat betreft de 400 documenten en bulk van stempels en capsules is besloten om deze buiten beschouwing te laten omdat deze clusters objecten om een waarderingsoefening vragen.

Impressie bij het fotograferen van de flessen

¹ De volgende velden zijn ingevoerd: instellingsnaam, collectie, objectnummer, rec.type, huidige standplaats, objectcategorie, objectnaam, titel, beschrijving, vervaardiging, datering van, datering tot, materiaal, afmetingen, opschriften (indien van toepassing), reproductiereferentie, toestand, verzekerde waarde, verwerving en huidige eigenaar.

Voorbeeld van een ingevoerd objectrecord in Adlib

Identificatie	Vervaardiging Datering	Fysieke kenmerken	Iconografie	Opschriften Merken	Associaties
<p>Identificatie</p> <p>Instellingsnaam Jenevermuseum</p> <p>Instellingscode</p> <p>Afdeling</p> <p>Collectie Verpakkingsmateriaal</p> <p>Objectnummer 2019.0065.01 Rec.type enkelvoudig object</p> <p>Onderdeel Aantal 1</p> <p>Serienummer Oplage</p> <p>Ondersch. kenmerken</p> <p>Huidige standplaats rek 001B, legger E</p>					
<p>Objectnaam</p> <p>Objectcategorie flessen</p> <p>Objectnaam likeurfles</p> <p>Bijzonderheden</p> <p>Andere benaming Soort</p>					
<p>Titel en beschrijving</p> <p>Titel Likeurfles 'Goldwasser, Eau D'or' voor Fontaine, Antwerpen, ca. 1900-1930 Soort toegekende titel</p> <p>Bijzonderheden</p> <p>Vertaalde titel Taal</p> <p>Beschrijving Vierkante likeurfles in glas met groene schijn met rode stop. Op een klein, rood etiket staat '30°'. Op het goudkleurig etiket staat een wapenschild met een 'F' en een sterretje. Hieronder de tekst 'FONTENAC' en het opschrift 'GOLDWASSER, EAU D'OR, DISTILLERIE DE LIQUEURS FINES "FONTENAC", Cont. 98/72 ctl. LIQUEUR-LIKEUR'. Het grote etiket heeft onderaan een donkere vlek.</p> <p>Beschrijver Huskens, Inge Datum 2019-06-24</p>					

Identificatie	Vervaardiging Datering	Fysieke kenmerken	Iconografie	Opschriften Merken	Associaties
2019.0065.01	likeurfles	Likeurfles 'Goldwasser, Eau D'or' voor Fontaine, Antwerpen, ca. 1900-1930			
Vervaardiging					
Vervaardiger	Fontaine, C.	Kwalificatie			
Rol	stokerij	Plaats Antwerpen			
Bijzonderheden					
Reden vervaardiging					
School / stijl					
Datering					
Periode					
Datering van	1900	Precisie	circa	Tot	1930 Precisie circa
Bijzonderheden werkzame periode vervaardiger					

Materialen		
Onderdeel	Materiaal	Bijzonderheden
fles	glas	
stop	kurk (schors)	
stop	plastic (organisch materiaal)	
etiket	papier (vezelproduct)	
inhoud	vloeistof	

Afmetingen			
Onderdeel	Afmeting	Waarde	Eenh
geheel	hoogte	23.5	cm
geheel	breedte	9.0	cm
geheel	diepte	9.0	cm
geheel	inhoud	98	cl

Identificatie	Vervaardiging	Datering	Fysieke kenmerken	Iconografie	Opschriften Merken
2019.0065.01	likeurfles				Fontaine, C. Likeurfles 'Goldwasser, Eau D'or' voor Fontaine, Antwerpen, ca. 1900-1930
Opschriften en merken					
Soort	reliëfletters				
Positie	bodem				
Methode					
Datum					
Vervaardiger					Rol
Inhoud	C B B393				

Identificatie	Vervaardiging	Datering	Fysieke kenmerken	Iconografie	Opschriften Merken	Associaties	Nummers Relaties
2019.0065.01	likeurfles				Fontaine, C. Likeurfles 'Goldwasser, Eau D'or' voor Fontaine, Antwerpen, ca. 1900-1930		
Nummers							
Soort	Nummer		Instelling		Datum		
Relaties met andere objecten							
Is deel van	2019.0065.00		Set met 12 likeurflessen 'Goldwasser, Eau D'or' voor Fontaine, Antwerpen, ca. 1900-1930				

Identificatie	Vervaardiging Datering	Iconografie	Reproducties
2019.0065.01	likeurfles		Fontaine, C. Likeurfles 'Goldwasser, Eau D'or' voor Fontaine, Antwerpen, ca. 1900-1930
Reproductie			
Referentie	\\winapp\NJM\Adlib\images\2019\2019.0065.01.jpg		
Soort	Formaat	Datum	
Bijzonderheden			
<div style="border: 1px solid gray; padding: 5px;"> <p>Media Viewer - 1 van 1</p> <p>Normaal Miniatuurweergaven Filmstrook</p> <p>2019.0065.01.jpg 34.3 %</p> </div>			

Identificatie	Vervaardiging Datering	Fysieke kenmerken	Toestand Conservering	
2019.0065.01	likeurfles		Fontaine, C. Likeurfles 'Goldwasser, Eau D'or' voor Fontaine, Antwerpen, ca. 1900-1930	
Conserveringsprioriteit			Volgende toestandcontrole	
Compleetheid				
	Compleetheid	Bijzonderheden	Controleur	Datum
Toestand				
Onderdeel	Toestand	Bijzonderheden	Controleur	Datum
geheel	redelijk	etiket licht beschadigd, vlek onderaan	Huskens, Inge	2019-06-24

Identificatie	Toestand Conservering	Waarde	Vererving
2019.0065.01	likeurfles		Fontaine,
Likeurfles 'Goldwasser, Eau D'or' voor Fontaine, Antwerpen, ca. 1900			
Inschrijving			
Inschrijvingsdatum			
Vererving			
Verwervingsnummer		Datum	
Methode	schenking		
Van	Fontaine, C. & Zoon		
Veiling	Rec.nr.		
Plaats			
Reden	faillissement stokerij		
Voorwaarden			

Identificatie	Toestand	Conservering	Waarde	Verwerving	Afstoting	Gebruik	Objectgeschiedenis	Eigendom
2019.0065.01		likeurfles			Fontaine, C.			
Likeurfles 'Goldwasser, Eau D'or' voor Fontaine, Antwerpen, ca. 1900-1930								
Gebruik								
Gebruik								
Gebruik (vrije tekst)								
Objectgeschiedenis								
Objectgeschiedenis								
Eigendom								
Huidige eigenaar vzw Nationaal Jenevermuseum Hasselt								

Identificatie	Toestand	Conservering	Waarde	Standplaats	Toekomstige verplaatsingen
2019.0065.01		likeurfles			Fontaine, C.
Likeurfles 'Goldwasser, Eau D'or' voor Fontaine, Antwerpen, ca. 1900-1930					
Vaste standplaats					
Vaste standplaats		schuur, zolder		Soort	depot
Huidige standplaats					
Huidige standplaats		rek 001B, legger E		Soort	

Doelstelling 2: voorbereiding en realisatie van één database voor de Hasseltse Musea

Vorbereiding

Om de samensmelting van drie applicaties naar één gemeenschappelijk collectiebeheerssysteem te doen slagen, werd nagegaan voor welke velden in Adlib er aanpassingen nodig zijn en welke (technische) struikelblokken er opgelost moeten worden. Als voorbereiding voerde de projectmedewerker hiervoor een vergelijkende data-analyse uit op een momentopname aan de start van het project van de drie verschillende Adlib-applicaties van de musea. Hiervoor werd voor ieder veld van de objectregistratie de kwantiteit en de kwaliteit van de data-invoer per museum in een excel-tabel bepaald. De analyse betrof het facet 'Objecten', de 'Bibliotheekcatalogus' wordt eerder beperkt gebruikt en werd dus niet in detail onder de loep genomen. Dit onderzoek beïnvloedde mee de opgestelde invoerrichtlijnen, maar bracht ook de werkpunten op vlak van data-opschoning en de uitgevoerde acties in kaart.

Fragment uit het data-analyse document

	MMH totaal 18987 records	JM totaal 29595 records	SMU totaal 8796 records	OPMERKINGEN/VOORSTEL
Onderdeel	beperkt ingevuld, 3490 records Heel divers ingevuld met termen als: geheel, hoed, decoratie, linten, platstuk, weefsel, bekleding, handschoenen, jurk, dubbeling,	beperkt ingevuld 1439 records grotendeels de term 'geheel' ingevuld, bij flessen meer specifiek (lfes, stoop, glas	beperkt ingevuld 1247 records grotendeels de term 'geheel' ingevuld, andere gebruikte termen zijn: deels, gedeeltelijk, lijst, koper, versieringen, 1 zijde, voorzijde,	Standaardtermen voor de invoer van dit veld opstellen bv, geheel, detail, zoom,...
techniek	beperkt ingevuld 3544 records 243 thesaurusterminen in gebruik, waarvan met materiaal 95 dubbels	beperkt ingevuld 1956 records slechts 35 thesaurusterminen in gebruik, bijna geen overlap met materiaal	grotendeels ingevuld 7249 records 195 thesaurusterminen in gebruik waarvan slechts, 11 termen die overlappen met materiaal	bij de 3 musea opschonen, zie ook overlap met materiaal, lege records aanvullen
Onderdeel	grotendeels ingevuld 10390 records Heel divers ingevuld met termen als: geheel, hoed, decoratie, linten, platstuk, weefsel, bekleding, handschoenen, jurk, dubbeling, kant, zoom, onderjurk,...	grotendeels ingevuld 27361 records vaak de term 'geheel' gebruikt, bij flessen meer specifiek (fles, dop, stop, etiket, verpakking, inhoud) daarnaast ook termen als: deels	grotendeels ingevuld 7188 records meestal de term 'geheel' ingevuld, maar ook termen als: drager, lijst,...	standaardtermen voor de invoer van dit veld opstellen per deelcollectie-> zie deelcollectie flessen
materiaal	grotendeels ingevuld 15933 records 429 thesaurusterminen in gebruik, waarvan 95 dubbels met techniek	bijna volledig ingevuld 27896 records 114 thesaurusterminen in gebruik, bijna geen overlap met techniek	grotendeels ingevuld 7249 records 336 thesaurusterminen in gebruik waarvan slechts, 11 termen die overlappen met techniek	bij de 3 musea opschonen lege records aanvullen, zie: NIJ pointerfile 122 MMH pointerfile 121 SMU
materiaal-bijzonderheid	4047 records ok	1404 records juist toegepast	451 records juist toegepast	geen actie
Onderdeel	beperkt ingevuld 3163 records verschillende termen ingevuld, o,a, geheel, maar ook vest, voering, bodem, handtas, bol, rand	grotendeels ingevuld 25882 records meestal 'geheel' ingevuld, maak ook termen als: doek, paneel, lijst; max. afmetingen, steel, kop, verpakt, mes, handvat	grotendeels ingevuld 7304 records meestal 'geheel' ingevuld, maar ook termen als: doek, pastel, lijst, afbeelding, gehele pagina, titelpagina, passe-partout, met kader,	standaardtermen voor de invoer van dit veld opstellen per deelcollectie-> zie deelcollectie flessen
Afmeting	beperkt ingevuld 3245 records bij kleding en bij schoenen 'maat' ingevuld, bij hoeden, sjaals e.d. breedte, hoogte, maar ook doorsnede i.p.v. diameter Maar ook termen als borst, heup, taille, reikwijdte, lendenomtrek, borstomtrek, mouwlengte ruglengte... te veel	grotendeels ingevuld 26528 records goed toegepast met termen als: hoogte, breedte, lengte, diameter, inhoud	grotendeels ingevuld 7326 records meestal goed toegepast met termen als: breedte, hoogte, lengte, diameter, dikte, gewicht volgorde moet soms worden aangepast -> eerst 'ingelijst' daarna 'niet ingelijst'	validatielijst opstellen per deelcollectie-> zie deelcollectie flessen dit aanpassen in de thesaurus
Waarde	beperkt ingevuld 3102 records dat veld wordt ook gebruikt om de maat aan te geven: 36,38, 40, 42 soms hier maten ingevuld! Oude datamigratie, moet worden opgeschoond,	grotendeels ingevuld 26133 records	grotendeels ingevuld 7157 records	geen actie
eenh	beperkt ingevuld 2130 records OPGESCHOOND	grotendeels ingevuld 26516 records meestal cm ingevuld	grotendeels ingevuld 7307 records grotendeels cm ingevuld, slechts 5 records gr	geen actie
precisie	6 records circa ingevuld	39 records met oor, voet, circa, zonder hals,...	68 records ca ingevuld	geen actie

Uit dit overzicht bleek dat het meeste werk op dit vlak bij het Modemuseum Hasselt lag. Deze vaststelling motiveert eveneens de keuze om niet in te zetten op de achterstallige registratie van schenkingen, maar eerst en vooral de metadata van de reeds geregistreerde objecten op te schonen.

Het gebruik van koepel- en deelrecords werd in het verleden slordig toegepast. Analoog aan de opgemaakte richtlijnen werden de onderdelen van alle ensembles en sets juist aan elkaar gekoppeld via het tabblad 'nummers en relaties', dit gaat om 1.516 koepelrecords. Ook bij Het Stadsmus en het Jenevermuseum werden de kleine onregelmatigheden op dit gebied geëlimineerd.

Vervolgens werden de lacunes bij de verplichte velden voor basisregistratie (volgens het invulboek Objecten) voor het Modemuseum Hasselt zo veel mogelijk weggewerkt. In de eerste plaats door info van de koepelrecords te kopiëren naar de deelrecords. Zo werd de basisinfo in de tabbladen 'verwerving' voor 2.095 records aangevuld. Er schieten nog slechts 96 objecten over waarbij er meer onderzoek nodig is om dit te kunnen vervolledigen. De tweede wijze waarop het aanvullen van verplichte velden is gebeurd, is door de foutief geplaatste gegevens naar de juiste velden over te zetten. Op deze manier werd bijvoorbeeld het veld 'toestand' bij 4.477 records aangevuld (invulpercentage stijgt hierdoor met 23,6%).

Een ander belangrijke verwezenlijking is de correctie van foutieve notaties of het rechttrekken van oude datamigraties. Zo zijn 1.605 defecte referenties naar de fotoreproducties terug werkbaar gemaakt en zijn de verwervingsdata (9.025 records) die nog niet volgens de ISO-norm waren geregistreerd, aangepast. Ook wanneer er tekst in numerieke velden stond of andersom, is dit verbeterd, bijvoorbeeld bij het veld 'afmeting.eenheid'.

Tot slot zijn ook heel wat slordigheden in de vrije velden (voor basisregistratie volgens invulboek Objecten) zoals typfouten, overbodige witruimte, onjuiste terminologie en spellingsfouten in kaart gebracht en worden ze met hulp van de onthaalmedewerkers systematisch weggewerkt.

Ook het gebrek aan hiërarchische thesauri was een aandachtspunt bij het Modemuseum Hasselt. Naar analogie met Het Stadsmus en het Jenevermuseum, werd prioriteit gegeven aan de thesaurus 'objectnaam'. Bovendien gaat het om specifieke mode-gerelateerde objectnamen met weinig overlap met de andere twee musea waardoor het gevaar van dubbel werk werd geweken. De omvorming van de platte woordenlijsten 'objectnaam' en bijgevolg ook 'objectcategorie' naar gestandaardiseerde thesauri inclusief verrijking met externe bronnen (AAT en VTMK (Visuele Thesaurus Mode en Kostuum)) door opname van persistente URI's is de belangrijkste realisatie van het werkjaar 2019. De reeds bestaande thesaurus 'objectnaam' van het Jenevermuseum en Het Stadsmus werden verder op punt gesteld en op elkaar afgestemd na de fusering van de drie applicaties naar één.

Om deze arbeids- en tijdsintensieve klus tot een goed einde te brengen, werden verschillende mogelijkheden bekeken. Zo werd OpenRefine op één van de collegagroepen gepresenteerd door Olivier D'huynslager van het Design Museum Gent, maar de her-import van de opgeschoonde metadata naar Adlib leek omslachtig en de technische kennis in huis was op dat moment te beperkt om dit op een betrouwbare manier toe te passen. Ook het programma D-fuse van het bedrijf Datable kwam ter sprake op de FARO-bijeenkomsten, maar deze tool was op dat moment nog in volle ontwikkeling. Daarom werd de recente 'Handleiding data opschonen in Adlib' uit 2019 van het Departement Cultuur, Jeugd en Media gebruikt. Het voorbereidende werk in excel werd uitgevoerd door de projectmedewerker samen met het team collectie. Aan de hand hiervan werden de aanpassingen in Adlib dankzij de inzet van een stagiaire bij het Modemuseum Hasselt en de onthaalmedewerkers doorgevoerd.

Voorbeeld van een verrijkt objectnaam-record in de Adlib van het Modemuseum Hasselt

Omdat er geen veld in Adlib is om de URI in te vullen, zijn 'bron' en 'nummer' gecombineerd gebruikt:

Term	
Term	japon
Soort term	objectnaam
Term code	
Status	descriptor
Relaties	
Use	
Used for	communiejurk jurk kleed (japon) manteljurk wikkeljurk
Broader Term	bovenkleding
Narrower Term	<japonnen naar functie> <japonnen naar vorm>
Related Term	
Equivalent Term	
Bron en definitie	
Bron	http://vocab.getty.edu/page/aat/ Nummer 300046159
Scope Note	Eén- of meerdelige bovenkleding voor vrouwen en kinderen bestaande uit een lijfje en een rok.

Voorbeeld van de thesaurus 'objectnaam'

De hiërarchie van Topterm 'Kostuum (wijze van mode)' is deels verder opgevouwen.

In de eerste helft van 2020 zijn er voor het Modemuseum Hasselt, net als voor het Jenevermuseum en Het Stadmus, verrijkte, gestandaardiseerde thesauri voor 'materiaal' en 'techniek' voorbereid. Hierbij werd dezelfde werkwijze als voor 'objectnaam' toegepast. Omdat er vaak overlap zit tussen 'materiaal' en 'techniek' is er gekozen om dit in één actie te onderzoeken. De werkelijke registratie hiervan in Adlib werd om praktische en technische redenen (er is voor materiaal en techniek te veel overlap tussen de drie applicaties, dus er is gevaar voor dubbel werk) na de realisatie van één Adlib-applicatie doorgevoerd. Tot slot zijn nog de gevalideerde termenlijsten voor de verplichte velden 'vervaardiger.rol', 'toestand' en 'afmeting.eenheid' opgeschoond en op elkaar afgestemd.

Fragment uit de opschoningsexcel thesauri 'materiaal' en 'techniek' Modemuseum Hasselt

broader_term	recordnr	term	soort_term	soort_term_correct	status	use	bro	nummer	scope_note
zijde (textiel)	629	organza	materiaal/techniek ek	materiaal	descriptor		AAT	300310123	Fijndradige gladde stof met een losse effenbinding, meestal gemaakt van zijde of synthetische stoffen als kunstzijde, nylon, acryl of polijester. Het is fijn tot lichtgewicht, sterk, stabiel en duurzaam. Te onderscheiden van organdie, dat van katoen is gemaakt.
<textielmaterialen naar procedé of techniek>	455	ottoman (textiel)	materiaal/techniek ek	materiaal	descriptor	ottoman	AAT	300417853	Een stevig, horizontaal geribd platweefsel waarbij de scheringdraden de inslag helemaal bedekken. Vaak van zijde of een combinatie van zijde met katoen of ander zijde-zakig garen. Gewoonlijk drie tot tien ribben per cm.
<schelp- en schelpmateriaal>	720	paarlemoer	materiaal/techniek ek	materiaal	descriptor		AAT	300011835	Harde, parelachtige, regenboogkleurige binnenlaag van verschillende soorten weekdierschelpen: wordt veel gebruikt voor het maken van kleine voorwerpen en inlegzels.
garneersel (materiaal)	607	paillette	materiaal	materiaal	descriptor	paillette	AAT	300014655	Te gebruiken voor garneersel bestaande uit kleine, glimmende voorwerpen zoals lovertjes, kraakjes of juwelen, dat in willekeurig samengestelde groepjes op kleding of accessoires wordt aangebracht.
	1722	pailletten	materiaal	materiaal	non-descriptor	paillette			
	1865	paillettenstof	materiaal	materiaal	non-descriptor	paillette			
	1864	Paillettestof	materiaal	materiaal	non-descriptor	paillette			
<procedés technieken naar specifiek type>	en 6577	paisley (motief)	techniek	techniek	descriptor		AAT	300251181	Te gebruiken voor het motief dat is afgeleid van een zeer gestreeld plantmotief van oosterse herkomst, 'boehi' genaamd, in de 19e eeuw overgenomen van kasimierstijls door fabrikanten uit Paisley in Schotland en populair geworden in Groot-Brittannië. Het motief bestaat in vele varianten en met talloze nevenmotieven, met name in textielpatronen.

Om onnodige ballast in het gemeenschappelijke systeem te vermijden, zijn alle ongebruikte thesaurustermen en 'personen en instellingen'-termen alvast uit de drie applicaties gewist. Deze actie gebeurde aan de hand van een handleiding van Rolf Blijleven van de Adlib Gebruikersgroep. Het ging maar liefst om meer dan 3.000 termen. Ook 100% identieke duplicaten binnen de thesaurus en binnen 'personen en instellingen' werden voor de drie afzonderlijke applicaties ontdebeld. De dubbels tussen de drie applicaties onderling, zijn ook in kaart gebracht, deze opschoonactie kan pas plaatsvinden na de data-migratie.

Realisatie

Het onderzoek naar de samensmelting van de drie Adlib-applicaties tot één, was al voor de start van het project aangevat. Het toetreden tot de Adlib-applicatie van Erfgoedinzicht (ondersteund door de Vlaamse overheid), bleek hierbij de meest geschikte en haalbare de piste. Na herhaaldelijke gesprekken met Livia Snauwaert, Bart Bosmans en Jef Malliet en de voor- en nadelen op een rijtje te zetten, werd bijgevolg voor deze optie gekozen.

Op 12 februari 2020 werd formeel de goedkeuring door de Vlaamse overheid voor de instap gegeven. Vanaf dat moment was de rol van de projectmedewerker, samen met de conservator van het Jenevermuseum (trekker van de omschakeling) om de praktische en technische uitvoering van de datamigratie verder af te stemmen met de verschillende partijen (Axiell, Vlaamse overheid en Hasseltse musea). Denk aan de bespreking van de (technische) problemen die handmatig of geautomatiseerd opgelost moeten worden alvorens tot één database te komen.

Een belangrijk punt was de schrijfwijze van de inventarisnummers: omdat dit unieke codes moeten zijn, wordt er voor ieder museum met een eigen prefix voor het inventarisnummer gewerkt. Deze prefix wordt eveneens toegevoegd aan de bestandsnamen van de respectievelijke objectbeelden. Bij de thesaurus 'objectnaam' dook er een ander vraagstuk op: deze zijn opgeschoond en verrijkt bij het de drie musea, hoe zorgen we ervoor dat deze soepel en zonder informatieverlies in elkaar schuiven? Om dit goed te laten verlopen, werden de discrepanties in de relaties binnen de identieke termen opgespoord en werden de mogelijke knelpunten weggewerkt. (Dit is eveneens het argument waarom met opschoning van de overige thesauri wordt gewacht tot na de datamigratie.) Ook voor de objecten die doorheen de tijd zijn overgedragen tussen de drie musea en dus bij elke applicatie een eigen record hebben, duikt de kwestie van onnodige duplicaten op: hiervoor werd een plan van aanpak uitgewerkt. Door zulke moeilijkheden één voor één te verwerken, werd getracht om zoveel mogelijk datamigratieproblemen op voorhand te onderscheppen.

De werkelijke omschakeling werd in de tweede week van juni opgestart. Axiell voorzag 4 weken om a.d.h.v. steekproeven te testen in een validatie-omgeving en de nog nieuwe, onvoorziene knelpunten op te lossen totdat de collectiedata en functionaliteiten in het nieuwe systeem helemaal op punt zouden staan. De projectmedewerker en de conservator hebben in een validatie-omgeving de nieuwe Adlib-applicatie uitgebreid getest, waarbij ze heel wat onvoorziene conversiefouten rapporteerden (zie voorbeeld). Deze fouten kwamen voort uit de complexe samenvoeging van drie Adlib-applicaties naar één, wat ook voor Axiell een nieuw gegeven was. Ook het feit dat er in de applicaties heel wat relaties werden gelegd tussen verschillende datasets, m.a.w. de applicatie wordt intensief gebruikt, maakte de conversie er niet gemakkelijker op. Bovendien zorgde een oude softwarefout in Adlib ervoor dat het zoeken in de nieuwe database bijzonder traag verliep. Het opsporen van de oorzaken van deze fouten van diverse aard en het vinden van de juiste oplossingen hiervoor vergde bij de consultant van Axiell meer tijd en inspanning dan aanvankelijk door hem werd ingeschat. Om het project tot een goed einde te kunnen brengen, moest hij een andere conversiemethodiek hanteren dan gebruikelijk. Na vier validatierondes werd de ééngemaakte database uiteindelijk in september gerealiseerd. Wegens deze vertraagde overschakeling was het gedurende drie maanden onmogelijk om aanpassingen in Adlib door te voeren en bijgevolg konden een aantal acties binnen het project niet worden afgewerkt (zie verder).

Voorbeeld van een vastgesteld probleem in de validatie-omgeving 3

Bij de objectrecords, die oorspronkelijk uit de applicatie van het Jenevermuseum en Het Stadsmuseum komen, is 'Tabblad Documentatie' niet volledig overgenomen. De relaties met de gekoppelde boeken en/of artikels uit de dataset boeken of artikels zijn weg: enkel de pagina-aanduiding is behouden per occurrence, maar de titel is niet ingevuld, gevolg: ook bij de dataset 'boeken' in 'Facet: Bibliotheek' zijn de relaties naar de objecten per boek verdwenen.

In de validatie-omgeving:

Documentatie		
Lidwoord	Titel	Auteur
Pagina-aanduiding	cat.nr. 20	
Signatuur		
Bijzonderheden		
Lidwoord	Titel	Auteur
Pagina-aanduiding	p. 39	
Signatuur		
Bijzonderheden		

In de oude applicatie van het Jenevermuseum:

Identificatie	Vervaardiging Datering	Fysieke kenmerken	Iconografie	Opschriften Merken	Associaties
2020.0002.00	sierbord (vaatwerk)		Fryns (stokerij)		
	Reclameshotel 'G. Fryns & C*' voor Fryns, Hasselt, ca. 1909				
Documentatie					
Lidwoord	Titel		Auteur		
	Hasseltse porselein en keramiek: 1890 -1952		Arras, Jef		
Pagina-aanduiding	cat.nr. 20				
Signatuur	0755.00				
Bijzonderheden					
Lidwoord	Titel		Auteur		
	Magnifique Hasseltse keramiek spreekt		Janssens, Sarah		
Pagina-aanduiding	p. 39				
Signatuur	1890.00				
Bijzonderheden					

Intussen werd de vinger aan de pols gehouden om te gaan werken met een reconciliëringsprogramma. Via contact met Henk Vanstappen waren we op de hoogte van de lancering van het programma D-fuse en grepen we de kans om deze tool in het voorjaar 2020 in een testomgeving uit te proberen. Na de datamigratie zou deze tool worden ingezet voor verdere opschoning en verrijking van thesauri en validatielijsten. Met uitzondering van het eerdergenoemde 'objectnaam', 'materiaal' en 'techniek', bestaat de opbouw van de thesauri en gecontroleerde validatielijsten uit platte woordenlijsten zonder verdere informatie in de termenrecords. Naar voorbeeld van het Designmuseum willen we D-fuse inzetten voor de opschoning en verrijking van 'personen en instellingen' en meer specifiek de zeer grote dataset 'vervaardigers' over de drie musea heen. Omwille van de vertraagde conversie naar een ééngemaakte database is deze actie nog niet opgestart. Dit is ook niet als concrete doelstelling in het gesubsidieerd project geformuleerd, maar we hopen hier nog steeds in een volgende fase mee aan de slag te gaan.

Doelstelling 3: Het opbouwen van expertise en het ontwikkelen van een visie (policy) rond collectiegegevens als open data.

Om een visie op open data te kunnen ontwikkelen, heeft de projectmedewerker de nodige expertise op gedaan tijdens de verschillende collegagroepen van FARO (sessies over open data, IIF, auteursrechten,...) en door de richtlijnen op de Cest-wiki ([Open Data van A tot Z](#), [Modelhandboek Datauitgever](#), [LOD via wikidata](#)) en andere relevante documentatie ([Aanbevelingen over open data in de cultuursector](#), [open data reader 2016](#)) door te nemen. Aan de hand van de huidige stand van zaken op vlak van open data bij de Hasseltse musea zijn er zo enkele actiepunten geformuleerd.

Auteursrechten

Een eerste obstakel om de collectiegegevens en -afbeeldingen als volwaardige open data te kunnen aanbieden, situeert zich in de contentlaag en betreft de juridische kwestie van auteursrechten en privacybeperkingen. Momenteel geldt op alle metadata en collectie-afbeeldingen van de Hasseltse musea, die via diverse platformen worden gedeeld, veiligheids- en gemakshalve het auteursrecht. Een belangrijk eerste actiepunt is dus het in kaart brengen van de auteursrechtenstatus en privacygegevens voor de objecten. Dit kan worden geregistreerd in het beeldbeheerssysteem, maar ook in de ingebedde metadata van de afbeeldingsbestanden. Als dit inzichtelijk is gedocumenteerd, kunnen de collectiegegevens onder de geschikte, zo vrij mogelijke, licenties systematisch digitaal worden aangeboden. Zo is het voor de gebruiker duidelijk wat hij/zij er mee mag doen.

Dit is echter niet altijd eenvoudig te bepalen: de rechten van museale objecten zitten vaak in een grijze zone of zijn niet altijd gemakkelijk te achterhalen. Een gefaseerde aanpak is daarom gewenst. Als tussenstap kan een risico-analyse soelaas bieden: door af te wegen hoe er op wettelijk verantwoorde manier zo veel mogelijk materiaal snel online toegankelijk gemaakt kan worden, ook indien de rechterstatus (nog) onduidelijk is. Er kan in de eerste plaats met rechtenverklaringen gewerkt worden, om vervolgens na verder onderzoek over te gaan op het toekennen van licenties. Op het Cest-wiki platform bestaat het handboek 'Rechten klaren' dat kan helpen bij deze actie. Daarnaast is meemoo ook volop bezig met het ontwikkelen van tools, beslissingsbomen en handleidingen voor het bewust omgaan met auteursrechten en gebruiksbeperkingen op culturele content. Hier kan in de toekomst gebruik van worden gemaakt om het onderzoek naar het rechtenstatus uit te voeren.

PID's in de vorm van URI's

Om te kunnen publiceren volgens het richtinggevend kader van de vijfsterrenschaal voor linked open data is het uniek en persistent identificeren (PID's) in de vorm van URI's van de culturele data daarin een noodzakelijke stap. Daarbij kunnen niet enkel museale objecten *an sich* (deze worden wel al via Erfgoedplus.be, Europeana (Fashion) en Modemuze ontsloten) maar ook concepten, actoren, geografische locaties en gebeurtenissen, die specifiek zijn voor de Hasseltse Musea en waar nog geen externe autoriteiten met URI's voor bestaan, als open data ter beschikking worden gesteld.

Om dit technisch waar te maken, zijn er twee mogelijke strategieën. Bij de eerste beheert een externe organisatie de URI's voor de data vanaf een centrale webserver. Wat betreft 'personen en instellingen' kan er bijvoorbeeld meegewerkt worden aan reeds bestaande autoriteiten zoals ODIS of RKDartists. RKDartists ([artist4all](#)) heeft een gecontroleerde invoermodule om personen toe te voegen. RKDartist is een database met biografische gegevens van Nederlandse en buitenlandse kunstenaars ontwikkeld door het RKD (Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis). Gegevens van deze database worden ook opgehaald in Wikidata. In het kader van dit project kregen de Hasseltse Musea een account toebedeeld om de invoermodule uit te testen. Op het eerste gezicht lijkt het een gebruiksvriendelijke en eenvoudige manier om biografische gegevens te ontsluiten, al vraagt het wel veel handmatig invoerwerk. Eenzelfde methodiek is er bij Wikipedia: door te publiceren op Wikipedia, dat is gekoppeld aan o.a. Wikidata (databank) en Wikimedia Commons (beeldbank) worden er ook automatisch persistente URI's en dus PID's voor de collectiegegevens en -content of de terminologiebronnen gegenereerd en kunnen er rechtstreek linken worden gelegd met reeds bestaande URI's van andere externe bronnen. Omdat deze strategie relatief snel en gemakkelijk resultaat oplevert en geen zware IT-investeringen vraagt, is het een eerste stap voor de Hasseltse musea om hiermee te gaan experimenteren op korte termijn. Om snel en efficiënt resultaat te bereiken, kan samenwerking met de vrijwilligers van de Wikipediagemeenschap interessant zijn. Dit kan onder meer door deelname aan editathons of hackathons, die in het kader van GLAM (Galleries, Libraries, Archives en Museums)

plaatsvinden. Ook meemoo organiseert regelmatig initiatieven hieromtrent. Bovendien zijn er diverse tools ontwikkeld om content in bulk op te laden naar de Wikimediaplatformen

Een tweede strategie is decentralisatie, waarbij de Hasseltse musea zelf als bron/ beheerder van de URI's optreden door op een eigen platform/website of via bestaande metadatamanagementplatformen zoals poolparty (zie Visuele Thesaurus Mode en Kostuum) de data als URI's te publiceren. Om persistente URI's aan te maken en objecten of termen duurzaam op het web te identificeren, zijn er nu ook tools zoals CultURize beschikbaar. In de doorontwikkeling van D-fuse, de reconciliëringstool van Datable, zou deze eveneens als resolver kunnen ingezet worden. Afstemming met meemoo is noodzakelijk, maar ook de 'Best practice gids voor persistente URI's in cultureel erfgoedsector' 2016-2018' en het 'modelhandboek voor data-uitgever' opgesteld door meemoo, kunnen als leidraad worden gebruikt. Deze strategie is technisch gecompliceerder en vraagt een grondige aanpak op projectmatige basis met een financiële investering. Daarom lijkt deze methodiek minder geschikt om in de nabije toekomst in de praktijk om te zetten: de nodige expertise en werkkraft bij de Hasseltse Musea moet eerst worden verzekerd.

Flexibele en brede inzetbaarheid world wide web

Ten derde gebruiken de Hasseltse musea het world wide web om hun erfgoedcollecties digitaal publiek te maken momenteel op een beperkte manier. Omdat interne kennis, middelen en mankracht hiervoor ontbreekt, kiezen de drie musea er bewust voor om de collectie door middel van een regelmatig herhaalde datadump via (inter)nationale aggregatieplatformen zoals Erfgoedplus.be, Europeana (Fashion) en Modemuze beschikbaar te stellen. Deze aggregatoren hebben het voordeel dat ze sterk gestandaardiseerd zijn: dit garandeert compatibiliteit met andere erfgoedcollecties en maakt het makkelijker om databronnen van verschillende collecties te vergelijken. Toch zijn er ook nadelen aan verbonden. Het zijn grote vergaarbakken en ze scoren niet goed in vindbaarheid op Google. Daarnaast webluiten het Jenevermuseum en Het Stadsmus via de eigen website een kleine selectie van topstukken in de vorm van een statische, digitale catalogus die niet doorzoekbaar is. Echter om een breed publiek te bereiken en de gegevens zo open mogelijk beschikbaar te stellen, is er meer nodig. Dit kan deels worden opgelost door gegevens ook te delen via reeds bestaande autoriteiten. Een breed inzetbare en misschien wel de meest voor de hand liggende is Wikipedia. Dit platform levert goede Google Ranking / vindbaarheid én dus een groot publiek op, mede dankzij de meertaligheid (zie ook hierboven).

Een meer duurzame optie is om gebruik te maken van een uitwisselingslaag die op het registratiesysteem kan worden aangesloten en vervolgens geautomatiseerde doorstroom van metadata en beelden toelaat. In deze uitwisselingslaag worden de data open, flexibel en machineleesbaar aangeboden zodat ze herbruikbaar zijn voor verschillende doelgroepen en in diverse publiekslagen zoals websites van musea of mobiele apps. Op deze manier moet er ook niet meer gewerkt worden met data-dumps, maar wordt een continue stroom tussen de metadata uit het registratiesysteem en de publieke laag mogelijk: zodra er een aanpassing gebeurt in het registratiesysteem, is deze ook direct zichtbaar in de publiekslaag. De VKC en meemoo hebben twee uitwisselingsinfrastructuren ontwikkeld: voor collectiemetadata is er de datahub en voor het beeldmateriaal is er de Imagehub. Deze laatste zorgt er voor dat beelden automatisch doorstromen naar allerlei IIF-compatibele hergebruiklagen. Voorlopig zijn deze tools enkel ontworpen op maat van beeldende kunstcollecties, waardoor ze nog niet compatibel zijn met de Hasseltse museale collecties die meer divers van samenstelling zijn. Bovendien hebben de Hasseltse Musea nog heel wat werk met het op orde stellen van de collectiedata vooraleer er een mapping met een uitwisselingslaag aan de orde is. Dit aspect blijft dus voorlopig toekomstmuziek, al volgen we de ontwikkelingen op dit vlak nauwgezet op.

Plan van aanpak

Bij al deze actiepunten is het belangrijk om het behapbaar en doelgericht te houden. Zo is het raadzaam om steeds te werken met pilootprojecten waarbij één voor één, specifiek uitgekozen deelcollecties worden aangepakt. Wat betreft de auteursrechten is het aannemelijk om te starten met de deelcollectie schilderijen, hiervan zijn de vervaardigers goed bekend en kunnen de auteursrechten gemakkelijk in kaart worden gebracht. Voor andere collecties zoals flessen, keramiek of kleding is dat bijvoorbeeld heel wat gecompliceerder. Bij het publiceren van datasets op platformen als wikidata kunnen we denken aan minder bekende kunstenaars, stokerijen of specifiek stokersgereedschap, in het beste geval gebeurt dit in samenwerking met een netwerk van relevante partnerinstellingen zoals het CAG en/of het Jenevermuseum te Schiedam. Ook kan er worden aangehaakt bij lopend of reeds uitgevoerd

onderzoek, bijvoorbeeld dat van jeneveraffiches. Met behulp van de publicatie 'Jenever in kleur. Belgische jenever- en likeuraffiches 1885-1940' kunnen de onbekende illustratoren worden ontsloten. Het kiezen van de meest geschikte methodiek en het concreet realiseren van bovenstaande actiepunten valt verder echter buiten het opzet van dit project.

Besluit

Dankzij dit project hebben de musea een grote sprong kunnen maken op vlak van digitale collectieregistratie.

Op een beperkte restgroep na, zijn tijdens dit project alle objecten van de museumzolder van het Jenevermuseum op een basisniveau geregistreerd. De registratierichtlijnen die hieruit voortvloeiden, zorgen ervoor dat de kwaliteit van registratiepraktijk blijft verbeteren en dit proces in de toekomst efficiënter en sneller kan verlopen. Bovendien zijn deze documenten overkoepelend voor de drie musea waardoor het team collectie de digitale collectieregistratie nu als gemeenschappelijke verantwoordelijkheid ziet. Door databeheer permanent op de agenda te zetten, wordt nieuwe vervuiling zo veel mogelijk vermeden en kan er in de toekomst ook effectief worden ingezet op de verdieping van collectie-ontsluiting.

Een gemeenschappelijke database is een andere belangrijke verwezenlijking in de professionalisering van digitale collectieregistratie. Ter voorbereiding hiervan is de stand van zaken van de volledige set collectiedata grondig onder de loep genomen. Op basis hiervan zijn verbeteringen doorgevoerd om uniforme metadata te verkrijgen. Zo zijn ook de eerste stappen naar gestandaardiseerde, verrijkte thesauri, namelijk voor objectnamen, materialen en technieken. Dit maakt het mogelijk om de drie museale collecties nu integraal te doorzoeken en hierbij betrouwbare resultaten te verzekeren. Bovendien ondersteunt deze gezamenlijke database ook een betere afstemming op vlak van collectiebeleid en -verwerving tussen de drie musea.

Dit project vormt tevens een doorstart voor collectiedata als open data. In de eerste plaats is er gefocust op het klaarstomen van de contentlaag en dan meer bepaald de collectiemetadata in Adlib. Er is namelijk veel werk verricht op vlak van data-opschoning en -standaardisering: een goede datakwaliteit is immers noodzakelijk voor een optimale doorzoekbaarheid en uitwisselbaarheid, twee belangrijke pijlers van open data. Ook wordt hierbij ingezet op het linken naar de persistente URI's van externe autoriteiten in het collectiebeheerssysteem om de eigen data te verrijken. Maar er is ook een plan voor de toekomst opgesteld, dankzij de geformuleerde actiepunten maken open data vanaf heden fundamenteel onderdeel uit van het informatiebeleid van de Hasseltse Musea. Zo kunnen we de komende jaren aan de slag om stap voor stap open collectiedata na te streven.

Zoals blijkt uit bovenstaand eindverslag, bestaat het optimaliseren van digitale collectieregistratie uit vele facetten en is het een traag, voortdurend proces dat geen finaal einde kent. Bijgevolg vraagt dit instaproject 'inhaalbeweging digitale collectieregistratie' om een vervolgtraject. Dankzij verdere investeringen van de Stad Hasselt, kan projectmedewerker Inge Huskens nog voor een langere periode in een halftijdse aanstelling werkzaam blijven voor de Hasseltse Musea. Op deze manier wordt de continuïteit van het databeheer voor de digitale collectieregistratie gegarandeerd. Concreet zal ze onder meer de opschoning van de dataset vervaardigers met behulp van het programma D-fuse voor haar rekening nemen, maar ook de 48 kratten en 25 reclameborden van het Jenevermuseum nog registreren. Tot slot zal ze verder aan de slag gaan met de actiepunten voor collectiedata naar open data.

Colofon

Dit eindverslag is gemaakt door de Hasseltse Musea (Jenevermuseum, Modemuseum Hasselt en Het Stadsmus) in het kader van het instaproject ‘‘Samen sterk. Op weg naar een geïntegreerde digitale ontsluiting van de collecties van de Musea Hasselt’’. Het project is een samenwerking tussen de drie Hasseltse Musea.

Het project werd van juni 2019 tot en met oktober 2020 uitgevoerd door projectmedewerker Inge Huskens onder leiding van Joanie Dehullu, conservator Jenevermuseum.

Hasselt, oktober 2020

Een digitale versie van het eindverslag is beschikbaar op: <https://www.projectcest.be/wiki/Publicaties>

Voor meer informatie:

Inge Huskens/ Joanie Dehullu
Jenevermuseum
Witte nonnenstraat 19
3500 Hasselt
Inge.huskens@hasselt.be / joanie.dehullu@hasselt.be
+3211239862 / +32477638968

Partners:

Met steun van:

